

Motion
Regionfullmäktige
Västra Götalandsregionen

Stärkt valfrihet och bättre tillgång till kvinnosjukvård i hela Västra Götaland

Bakgrund

En jämlik hälso- och sjukvård är en grundläggande rättighet. Ändå visar forskning att kvinnor i genomsnitt väntar längre än män på vård inom flera områden. Det gäller inte minst vård kopplad till kvinnors hälsa, såsom gynekologi, fertilitet och klimakterierelaterade besvär. Detta är inte acceptabelt.

Kvinnors hälsa behöver tas på större allvar och tillgängligheten till kvinnosjukvård måste stärkas i hela Västra Götaland, både i större städer och i mindre orter.

Kvinnosjukvården följer kvinnor genom hela livet. Den börjar ofta i ungdomsåren med frågor om sexualitet, preventivmedel och gynekologisk hälsa. För många kommer senare frågor om fertilitet och möjligheten att få barn, där fertilitetsutredningar och behandlingar som IVF kan bli aktuella. För de som blir gravida fortsätter vårdkedjan genom mödrahälsovården och kontakten med barnmorskemottagningar. Senare i livet möter många kvinnor nya hälsoutmaningar kopplade till klimakteriet, och även därefter kan behov av gynekologisk vård uppstå.

Barnmorskemottagningarna, den tidigare mödrahälsovården, är en central del av denna vårdkedja. De utgör ofta kvinnors första kontakt med vården i frågor som rör reproduktiv hälsa och spelar en viktig roll i det förebyggande arbetet.

Samtidigt visar statistik att kvinnor i vissa åldersgrupper har högre sjukskrivningstal än män. Flera studier och rapporter har pekat på att klimakteriebesvär i många fall är underdiagnostiserade och underbehandlade, trots att besvären kan påverka både hälsa, arbetsförmåga och livskvalitet. För kvinnor mitt i arbetslivet kan symtom som sömnsvårigheter, koncentrationsproblem och kraftiga värmevallningar få stor påverkan på vardagen. En mer tillgänglig kvinnosjukvård med god kunskap om klimakteriet kan därför också bidra till bättre hälsa, ökad arbetsförmåga och minskade sjukskrivningar.

Samtidigt varierar tillgången till både gynekologisk öppenvård och barnmorskemottagningar inom regionen. I vissa delar av Västra Götaland är avstånden långa och valmöjligheterna få. För att stärka kvinnors hälsa behöver regionen därför utveckla en mer tillgänglig och flexibel organisation av kvinnosjukvården.

Valfrihet och nära vård

Centerpartiet vill se en vård som finns nära människor och som utgår från individens behov. Inom kvinnosjukvården är detta särskilt viktigt. Frågor om fertilitet, graviditet och gynekologisk hälsa är djupt personliga, och möjligheten att välja vårdgivare kan vara avgörande för att kvinnor ska känna trygghet och söka vård i tid.

I dag är möjligheterna att välja barnmorskemottagning eller gynekologisk mottagning begränsade för många kvinnor i Västra Götaland. Det gäller särskilt utanför de större städerna.

Centerpartiet menar att kvinnosjukvården behöver organiseras på ett sätt som gör det möjligt att kombinera hög medicinsk kvalitet med god tillgänglighet och lokal närvaro.

En väg framåt kan vara att skapa större flexibilitet i hur mottagningar organiseras. I olika delar av regionen kan olika lösningar vara lämpliga. Exempelvis skulle mottagningar kunna drivas som:

- fristående barnmorskemottagningar
- kombinerade mottagningar med både barnmorskemottagning och gynekologisk öppenvård
- mindre enheter kopplade till en vårdcentral, där barnmorska eller gynekologisk kompetens finns som en naturlig del av primärvården

En sådan differentiering kan bidra till att kvinnosjukvården blir mer tillgänglig, särskilt i mindre kommuner och på landsbygden där befolkningsunderlaget kan vara mindre men behovet av nära vård är lika stort.

Fler aktörer och stärkt kompetens

Centerpartiet tror på kraften i mångfald och på att flera olika aktörer kan bidra till en bättre och mer tillgänglig vård.

För att stärka tillgängligheten och skapa fler vägar in i kvinnosjukvården bör regionen därför se över hur fler aktörer kan bidra till utvecklingen av vården. I många delar av välfärden samverkar offentliga verksamheter med privata, idéburna och stiftelsebaserade aktörer. En liknande mångfald inom kvinnosjukvården skulle kunna bidra till både bättre tillgänglighet och fler attraktiva arbetsplatser för barnmorskor och gynekologer.

Ett möjligt verktyg kan vara valfrihetsmodeller, såsom lagen om valfrihetssystem (LOV), där olika typer av vårdgivare kan etablera verksamheter som patienter sedan fritt kan välja mellan. Även upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) kan vara ett sätt att möjliggöra fler aktörer och utveckla nya verksamhetsformer. Hur sådana modeller skulle kunna bidra till att stärka kvinnosjukvården i Västra Götaland bör därför analyseras närmare.

Målet måste vara en kvinnosjukvård där kvinnor i hela Västra Götaland har god tillgång till vård, reell valfrihet och möjlighet att möta samma vårdgivare över tid.

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar att

1. kartlägga väntetider och tillgänglighet inom kvinnosjukvården i Västra Götalandsregionen ur ett jämlikhets- och tillgänglighetsperspektiv, samt analysera eventuella skillnader mellan olika delar av regionen,
2. utreda hur delar av kvinnosjukvården kan utvecklas för att stärka tillgänglighet och valfrihet, bland annat genom att öppna för fler vårdgivare – offentliga, privata, idéburna organisationer och stiftelser – genom valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) eller genom upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU).

2026-03-19

Cecilia Andersson, ledamot regionfullmäktige